

Gemeenschappelijk wonen, wie wil dat nou niet?

De belangstelling voor gemeenschappelijk wonen neemt toe, zo blijkt uit onderzoek van de ouderenorganisaties ANBO en KBO-PCOB. De behoefte aan veiligheid, ontmoeting, bescherming en nabijheid van voorzieningen is enorm. Wel onder de voorwaarden van zelfstandigheid, gelijkgestemdheid, privacy, vrijheid.

Met het sluiten van de verzorgingshuizen en het langer thuis wonen van ouderen is er behoefte om het gat tussen thuis wonen en het verpleeghuis in te vullen met allerlei woonvormen. Het gemeenschappelijk wonen is zo'n woonvorm. Sociale contacten, actief blijven en sociale controle zijn de voordelen die genoemd worden, blijkt uit onderzoek door de Haagse Hogeschool (1). Dat verklaart de groeiende interesse.

Verscheidenheid

Niet alleen de interesse groeit maar ook de verscheidenheid aan gemeenschappelijke woonvormen. Zo zijn er projecten voor meerdere generaties, zoals Eikpunt en Villa Sterappel in Lent in Gelderland. Beide zijn door de bewoners zelf opgezet en samen met de corporaties Talis en WBVG gerealiseerd. Intrigerend is het Shaffyhuys in Amsterdam waar jonge en oudere kunstenaars bij elkaar wonen.

Er zijn 60 tot 70 woongemeenschappen van ouderen met een migratieachtergrond, zoals de Hindoestaanse woongroep Anand Joti in Amsterdam en voor Turkse ouderen, Orkide in Rotterdam. In Hoofddorp wonen in De Eijk 20 bewoners afkomstig uit Irak, Iran, Jordanië, Marokko, Nederland, Palestina, Somalië en Suriname samen. De wachtlijst voor deze woongemeenschap is enorm.

Het Thuishuis is een woonvoorziening voor zes tot acht alleenstaande ouderen met betrokkenheid van vrijwilligers. Er zijn momenteel vijf Thuishuizen gerealiseerd en een aantal in ontwikkeling. De hofjes zijn momenteel populair: wonen rond een beschutte binnenplaats waarbij nieuwe vormen van nabuurschap mogelijk zijn, zoals het Knarrenhof in Zwolle en het Polderhofje in Anna Paulowna. Makkelijk te realiseren is een vorm van 'gestippeld wonen' waarbij leden van een woongroep verspreid wonen over een complex zoals woongroep Terwijde in Leidse Rijn te Utrecht. Zij helpen elkaar en regelen samen hun zorg. En natuurlijk is het kleinschalig wonen voor mensen met bijvoorbeeld dementie al langer bekend.

Initiatiefnemers

Soms nemen burgers zelf het initiatief om tot een vorm van gemeenschappelijk wonen te komen. Zij hebben wel moeite om een geschikte locatie te vinden, de juiste partners te vinden en financiering op orde te krijgen. De stimuleringsregeling Wonen en Zorg die vorig jaar is ingesteld, kan daarbij helpen.

Ook corporaties nemen initiatieven. Habion, Stadgenoot en Woonzorg Nederland geven aan dat ouderen regelmatig bij de corporatie aankloppen om een woongemeenschap te realiseren (2). Deze drie corporaties willen gemeenschappelijk wonen voor de sociale huursector graag verder stimuleren omdat ze zien dat dit voor hun steeds ouder wordende huurders een goed alternatief is voor het verdwenen verzorgingshuis. Corporaties ervaren wel de nodige knelpunten bij het gemeenschappelijk wonen, zoals de financiering van gemeenschappelijke ruimtes en het toewijzen.

Community-vorming

Projectontwikkelaars zien ouderen ook steeds vaker als een aantrekkelijke markt. Opvallend is de groei van het aantal wooncomplexen voor ouderen -al dan niet gemengd met andere doelgroepen- met veel aandacht voor community vorming. Neem LIFE in Amsterdam van corporatie Habion en belegger Bouwinvest, voor gelijkgestemde 60-plussers. En Park Entree in Schiedam van projectontwikkelaar Blauwhoed waar een gastvrouw of gastheer de bewoners helpt met het organiseren van activiteiten.

Uitdagingen

Met de toenemende vergrijzing, het steeds langer thuis moeten en willen wonen, het personeelstekort in de zorg, de afname van het aantal beschikbare mantelzorgers en de groei van het aantal alleenstaanden (3) zal de vraag naar een vorm van (betaalbaar) gemeenschappelijk wonen alleen maar toenemen.

Gemeenschappelijk wonen heeft de toekomst, wie wil dat nu niet? Maar staat voor flinke uitdagingen. Samenwerking binnen de verschillende afdelingen van gemeenten net als tussen gemeenten, projectontwikkelaars, beleggers, corporaties,

stedenbouwkundigen, welzijnsorganisaties, zorgorganisaties en vooral met de (toekomstige) bewoners is nodig om de locaties en financiering te vinden en de woondromen te realiseren die aansluiten bij de wensen van de bewoners.

Rol van de LVGO

De LVGO kan aan dit alles bijdragen door zo door te gaan. Peilingen bij de achterban, knelpunten aankaarten in Den Haag, initiatiefnemers met elkaar in contact brengen, bijeenkomsten organiseren, de samenwerking opzoeken: erg waardevol, nodig en belangrijk. Misschien kan de LVGO eens een campagne organiseren, of een documentaire (laten) maken over wat het inhoudt om in een woongemeenschap te wonen en de diversiteit aan woongemeenschappen in beeld te brengen.

Yvonne Witter

www.zorgsaamwonen.nl

1. K. Rusinovic, M. van Bochove, J. van de Sande 'Collectieve woonvormen voor ouderen. Een urgente opgave voor urban governance'
2. A. Diekman, B. Pots, J. Zonneveld 'Samen zelfstandig. Ouderenhuisvesting nieuwe stijl'
3. SCP, 'Zorgen voor thuiswonende ouderen'

